

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема:

СЪВРЕМЕННИ ИЗМЕРЕНИЯ НА КОМУНИКАЦИИТЕ

за присъждане на образователна и научна степен
доктор по научна специалност „Социология“, професионално направление
3.1. „Социология, антропология и науки за културата“

Докторант: Виолета Николова

В своята книга *Световното рисково общество* Улрих Бек пише, че информационните масиви в съвременното общество радикализират изграждането на комуникационните канали, чрез които хората избират нови и неочаквани форми на социално-икономическо и духовно-културно развитие. Той поставя акцент върху значението на комуникацията в ситуация на непрекъснато нарастване на влиянието на информационните технологии, непредсказуемо развитие на глобализационните процеси, както и подчиняването на хуманитарните институции на стереотипни механизми на комуникация.

За разлика от комуникациите при традиционните медии, които се характеризират с масовост, комуникацията чрез новите медии се отличава и с търсене на персонализации от различно естество.

Според Виолета Николова новата комуникационна система е съставена от *всички традиционни медии, с техните гарантирани и работещи формули за успешност, към които се прибавят бързият и лесен достъп, възможността за мигновена обратна връзка и интеракция, възможността за селектиране и персонализиране на информационния поток, възможността за самоопределяне, самопредставяне, самоопубличностяване и пр., което ги превръща в успешни самостоятелни системи, чиито фокус е информациялизация (4-5 с.).*

В центъра на изследователския интерес на Виолета Николова са новите медии, *големия взрив* наречен интернет. Традиционните системи на медиите получават огромно ускорение на своето развитие и като резултат образуват една различна система и нови медийни форми - блогове, социални мрежи и пр.

Предоставената ми за рецензиране дисертация е посветена на една твърде интересна тема, която изисква прецизно познаване на ролята и функциите на комуникациите като феномен в съвременните общества.

В увода прецизно се определят обекта, предмета, целите и задачите на изследването.

Целта на дисертацията е *да се разкрият информациялизационните и групово-комуникационни ориентации и процеси в обществото като едни от най-значимите съвременни развития на комуникациите (6 с.).*

Реализирането на тази цел, както дисертантката пише става чрез осъществяването на следните задачи:

1. Извеждане на комуникационна схема на медийната еволюция.
2. Разкриване на основните характеристики на новите медии като израз и основания за открояване на съвременните конвергентни процеси в комуникациите.

3. Очертаване на съвременните комуникационни трансформации и социално културни промени.

4. Изследване на информационализацията, гейткипърството и персонифицираността на интернет търсачката Google.

5. Експлициране на съвременните групово-комуникационни промени с фокус социалните мрежи и тяхната връзка с персонализирането на информацията.

Основен акцент, който се поставя в дисертацията, е върху информационализацията и новите социално-групови форми на битийност на хората, институциите и обектите, като едни от най-важните медийно детерминирани дейности и процеси в нашето съвремие.

Тезата на Виолета Николова се изразява в аргументацията на факта, че *информационализацията и социалната групираност, които емблематизират съвременните масово-комуникационни процеси в социума, се съпътстват с едновременна демасовизация и персонализация на медиите и комуникациите.*

В работата са поставени ограничения, които допринасят за фокусирането ѝ около проблематиката, която е обект на нейния изследователски интерес. Съвременните измерения на комуникациите, свързани с тяхното управление, авторството, или пък киберпрестъпността, без да са напълно пренебрегнати, не са специален обект на анализ.

Дисертационният труд е с общ обем от 192 стандартни страници. Основният текст е 169 стр., като е включена библиография на български и английски език, интернет информация и богат набор от приложения.

Интересни и нешаблонни са разсъжденията на докторанта относно специфичните черти на модерния човек. Той е определен като *питащ човек* (5 с.), който :

- задава въпроси и изисква отговори,
- има много задължения и малко свободно време.
- нуждае се от адекватна и съобразена с персоналните му потребности

информация

В работата се проследява спецификата на ускореното развитие на интернет и комуникационните технологии, дигитализацията и мобилността във всички сфери на човешките дейности.

Обосновава се констатацията, че ускорените процеси на медиализация на обществото са свързани с редица трансформации в социума, което от своя страна предизвиква фундаментални промени в комуникационния процес.

Проблематиката е анализирана и интерпретирана не без проява на социологическо въображение.

В дисертацията се прави преглед и проблематизиране на развитието на определени парадигмални конструкции в областта на комуникациите.

Последователно се разглеждат ключови понятия и проблемните полета, които конституират своеобразна теоретична рамка.

Проследени са водещите принципи, които характеризират комуникациите в модерните общества.

Теоретичният материал е подбран така, че образува цялостна методологична основа за анализ. Същевременно, това е систематичен опит за създаване на концептуални рамки в сферата на комуникацията.

Съдържанието е разпределено в увод, три глави, изводи и заключение. Всяка глава съдържа отделни раздели.

Дисертационният труд е балансирано структуриран по начин, чрез който максимално да бъде обхваната и представена изследваната проблематика.

В отделните глави на дисертацията последователно се разглеждат съответно:

- историческите основи на медиите и съвременните трансформационни процеси в обществото предизвикани от тях.
- интернет търсачките като съсредоточия на информациялизация, гейткипърство и персонифицираност.
- интернет търсачките като съвременния феномен в интернет реалиите.
- същността и дефинирането на социалните мрежи. В

Избраната конфигурация е един от силните акценти на дисертацията и образува не само основен смислов център, но съдържа и значителен евристичен потенциал.

Основанията ми за това заключение са:

- Проблемът за комуникациите е съществен за социологията и насочването на вниманието на докторанта към него е основателно.
- Очевидно е, че докторантът добре познава литературата по проблема борави свободно с нея.
- Положителен е и фактът, че социологическият аспект на изследването е ясно открит.
- Докторантът компетентно използва специализирания категориален апарат.

В дисертацията на Виолета Николова:

- **Първо.** Приложен е комплексен подход към интегрираната комуникационна схема

- **Второ.** Очертана е значимостта на новите медии.
- **Трето.** Социологическият подход й е позволил да анализира комуникацията като една по-обща социологическа категория.

Бих препоръчала извършване на реконструкция на повече класически идеи от история на социологията, които да се актуализират в опит за разбиране, тълкуване и интерпретация на изследваните явления.

В диалог с произведения от миналото се осъществява модернизиране въз основа на тяхното осъвременяване.

Добре би било дисертацията да претърпи редакторска намеса с оглед нейното подобряване за целите на евентуална бъдеща публикация.

Прави отлично впечатление авторовото присъствие, наличието на собствена позиция и стремежът към неординерна интерпретация на изследваните феномени.

Авторефератът е направен според изискванията. **Приносите** са изведени прецизно и отразяват постигнатото от дисертанта.

Публикациите са свързани с проблематиката на дисертационния труд.

Познавам Виолета Николова като редовен докторант на катедра Социология. Определено мога да твърдя, че тя се отнася с изключително старание към задълженията си, като отдава първостепенно значение на своята работа и поставя на първо място прецизността и точността.

За мен дисертационният труд е оригинално и компетентно изследване. В него са вложени много труд, усилия и въображение и показва, че Виолета Николова притежава задълбочени теоретични знания и потенциал за самостоятелни научни изследвания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Сериозните постижения и приносните моменти в дисертацията ми дават основание да препоръчвам на уважаемото Научно

жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Виолета
Николова.

Лично аз ще гласувам с „да”.

30.04. 2015 год.

Гр. Благоевград

Рецензент:

(доц. д-р Мария Серафимова)